

Kort forskningsomtale

Alkoholbruk blant eldre voksne i institusjon

Det er sosialt akseptert at eldre voksne som bor i institusjon, ønsker og får mulighet til å drikke alkohol. Det kan imidlertid være krevende å balansere individuelle rettigheter og risikohensyn, særlig når det gjelder eldre med kognitiv svikt og alkoholavhengighet. Det viser en systematisk kunnskapsoversikt fra 2025.

Omtalt av: Terje Emil Fredwall, professor ved Senter for omsorgsforskning, sør, Universitetet i Agder.

Bakgrunn og hovedfunn

I denne systematiske kunnskapsoversikten (*systematic review*) har en forskergruppe undersøkt relevante aktørers perspektiver på alkoholbruk blant eldre voksne i institusjon, slik disse perspektivene kommer til uttrykk i den engelskspråklige kvalitative forskningslitteraturen. Oversikten ble publisert i mai 2025.

15 studier ble identifisert og analysert. Studiene var utgitt i perioden 2002 til 2023, og de hadde data fra sju høyinntektsinnland: USA (fem studier), England (tre studier), Norge (to studier), Australia (én studie), Canada (én studie) og Danmark (én studie). Forskerne ønsket å gå bredt ut når det gjaldt alder i de inkluderte studiene. Eldre voksne beboere i en helse- og omsorgsinstitusjon ble derfor definert som beboere som var 50 år eller mer. Det var imidlertid en klar overvekt av studier der beboerne

var over 65 år. De eldste beboerne som inngikk i datamaterialet, var 95 år.

I gjennomgangen av forskningslitteraturen fant forskerne at alkoholbruk blant eldre voksne i institusjon i all hovedsak ble sett på og beskrevet som sosialt akseptert. Alkohol ga kontinuitet i eksisterende vaner og livsmønstre, og det ble omtalt som betydningsfullt i de endringene som institusjonstilværelsen kunne medføre. Å legge til rette for alkoholbruk, gjennom å respektere de eldre voksnes egne valg, preferanser og autonomi, var også et viktig ideal ut fra et personsentrert omsorgsperspektiv. Samtidig viser kunnskapsoversikten at kommunikasjonen om beboernes alkoholbruk ikke alltid involverte de eldre voksne selv, men i stedet foregikk mellom ansatte og pårørende.



foto©shutterstock

Det var få beskrivelser av problematisk alkoholbruk, men det ble identifisert som en særlig utfordring å skulle håndtere alkoholbruken til eldre med kognitiv svikt og alkoholavhengighet. På grunn av mangel på retningslinjer gjorde ansatte subjektive vurderinger og avveininger, noe som kunne resultere i vilkårlighet og forskjeller mellom institusjonene. Forskerne peker derfor på viktigheten av å utvikle nasjonale retningslinjer som støtte for ansatte og ledere, der betydningen av å involvere alle relevante aktører når beslutninger skal tas, blir vektlagt.

Hvordan kunnskapsoversikten ble gjennomført

Denne omtalte kunnskapsoversikten er en systematisk gjennomgang av kvalitative studier. Søkene ble gjennomført i januar 2024 i følgende åtte databaser: Medline, ASSIA, APA PsycArticles, Nursing and Allied Health Database, Psychology Database, Public Health Database, ProQuest Dissertations & Theses Global (ProQuest) og

CINAHL (EBSCO). 15 studier ble inkludert. Fire av dem ble vurdert å være av høy kvalitet, åtte av medium kvalitet og tre av lav kvalitet. Alle studiene bygde empirisk på intervjuer, enten individuelle eller i fokusgrupper. Tre kombinerte intervjuer med observasjon (én studie) og dokumentanalyser (to studier), ti inneholdt intervjuer med eldre institusjonsbeboere, ni bygde på intervjuer med ansatte, mens tre inkluderte intervjuer med familie eller partnere. Kun engelskspråklige studier ble tatt med.

Relevans

Dette er en nylig publisert systematisk oversiktsartikkel med forskningsbasert kunnskap om alkoholbruk blant eldre voksne beboere i institusjon. Den inkluderer studier fra sju høyinntekstinnland, deriblant Norge og Danmark, og funnene er særlig relevante for forskere, studenter og ansatte/ledere i helse- og omsorgstjenestene i kommunen.

Kilde

Nichol, B., Charlton, C., Scott, J., Steer, M., Sattar, Z., & Haighton, C. (2025). Balancing individual rights and risks: A systematic review of qualitative studies of perspectives on older adults' alcohol use in residential care settings. *Ageing and Society*, 45(12), 2856–2892. <https://doi.org/10.1017/S0144686X25000145>



Utgitt av: Senter for omsorgsforskning, 2026
www.omsorgsbiblioteket.no